

PROJEKTS – EIROPAS E-TIESISKUMA STRATĒGIJA (2014–2018)

(2013/C 376/06)

I. IEVADS

1. Pieņemot daudzgadu rīcības plānu e-tiesiskuma jomā 2009.–2013. gadam, ir sperts vēl viens solis uz priekšu e-tiesiskuma jomas attīstībā. Elektronisku juridisko procedūru izstrāde un elektronisko līdzekļu izmantošana saziņā starp visiem, kas iesaistīti tiesu iestāžu darbībā, ir kļuvusi par svarīgu elementu efektīvas tiesu iestāžu darbības nodrošināšanā dalībvalstīs. Dalībvalstīm un Eiropas iestādēm ir kopīga vēlme turpināt veidot Eiropas e-tiesiskuma sistēmu.
2. Eiropas e-tiesiskuma mērķis ir izmantot un pilnveidot dalībvalstu tiesu sistēmu rīcībā esošās informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, jo īpaši pārrobežu situācijās, lai iedzīvotājiem, uzņēmumiem un praktizējošiem juristiem nodrošinātu labāku piekļuvi tiesu iestādēm un tiesu iestāžu informācijai un lai veicinātu dalībvalstu tiesu iestāžu sadarbību. Ar e-tiesiskumu cenšas panākt, lai tiesu sistēma pati par sevi darbotos efektīvāk, vienlaikus ievērojot dalībvalstu tiesu sistēmu neatkarību un dažādību, kā arī pamattiesības.
3. Jo īpaši ir jāturpina attīstīt Eiropas e-tiesiskuma jomu kā tiešu pakalpojumu Eiropas iedzīvotājiem, kuri izmantos tā pievienotās vērtības radītās priekšrocības, tostarp ar e-tiesiskuma portāla starpniecību. Būtu jānodrošina, lai Eiropas e-tiesiskuma sistēmas lietotāji, tostarp iedzīvotāji, varētu ātri gūt praktisku labumu no e-tiesiskuma rīku izmantošanas.
4. Saistībā ar jau gūtajiem rezultātiem, konstatētajiem šķēršļiem un turpmākajam laikam iecerētajiem mērķiem ir vajadzīga visaptveroša Eiropas e-tiesiskuma stratēģija, lai sekmētu iesaisti un līdzdalību stratēģiskā līmenī. Jaunās Eiropas e-tiesiskuma stratēģijas (2014–2018) pamatā ir paredzēts izmantot jau paveikto darbu.
5. Reaģējot uz minēto Padomes lēmumu, Komisija 2008. gada jūnijā iesniedza paziņojumu “Ceļā uz Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju”⁽¹⁾, kura mērķis bija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm veicināt e-tiesiskuma rīku attīstību Eiropas mērogā. Mērķis bija veidot sinerģiju starp Eiropas un valstu līmenī īstenotajiem centieniem e-tiesiskuma jomā un panākt apjomradītus ietaupījumus.
6. Eiropadome 2008. gada 19. un 20. jūnija sanāksmē pauda gandarījumu par ierosmi “līdz 2009. gada beigām pakāpeniski ieviest vienotu ES e-tiesiskuma portālu”. Šā portāla mērķis būtu nodrošināt vienotu, daudzvalodu un lietotājdraudzīgu piekļuves punktu (“vienotu kontaktpunktu”) visai Eiropas e-tiesiskuma sistēmai, t. i., Eiropas un valstu informācijas tīmekļa vietnēm un/vai pakalpojumiem.
7. Pirmo Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānu (2009–2013), ko sagatavoja sadarbībā ar Komisiju un Eiropas Parlamentu, TI padomē pieņēma 2008. gada novembrī.
8. Saistībā ar pirmā rīcības plāna pieņemšanu Padome apstiprināja jaunas darba struktūras izveidi. Padomes E-likumu jautājumu darba grupa pēc tam ir veikusi lielu darbu, lai pildītu pilnvaras, ko tai piešķirusi Padome. Pirmajā rīcības plānā izvirzītie mērķi lielā mērā ir sasniegti, un ar tiem saistītais darbs turpinās.
9. Eiropas Parlaments ir izrādījis interesi par darbu, kas tiek veikts e-tiesiskuma jomā. Tas 2008. gada 18. decembrī pieņēma rezolūciju par e-tiesiskumu⁽²⁾, kurā cita starpā paziņoja, ka būtu jāizveido piemērots mehānisms, lai nodrošinātu, ka tiesību aktus turpmāk izstrādā tā, lai pieteikumu iesniegšanu varētu veikt tiešsaistē. Tas 2013. gada 22. oktobra plenārsēdē arī pieņēma rezolūciju par e-tiesiskumu⁽³⁾, kurā aicina palielināt elektronisko pieteikuma veidlapu izmantošanu, dokumentu iesniegšanu elektroniskā veidā, videokonferenču izmantošanu un tiesu un administratīvo reģistru savstarpējo savienojamību, lai vēl vairāk samazinātu tiesvedības un ārpustiesas procedūru izmaksas.

II. APSTĀKĻI E-TIESISKUMA ATTĪSTĪBAI EIROPAS MĒROGĀ**1. Priekšvēsture**

5. TI padome 2007. gada jūnijā nolēma, ka būtu jāstrādā pie tā, lai Eiropas mērogā pilnveidotu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) izmantošanu tiesiskuma jomā, jo īpaši izveidojot Eiropas portālu, ar ko atvieglo tiesu iestāžu pieejamību pārrobežu situācijās.

⁽¹⁾ COM(2008)329 *final*.⁽²⁾ (2008/2125 (INI)).⁽³⁾ (2013/2852 (RSP)).

2. Galvenie sasniegumi

11. E-tiesiskuma portāls, kuru uztur un kura darbību nodrošina Komisija saskaņā ar Padomes pamatnostādņēm, sāka darboties 2010. gada 16. jūlijā. Kopš tā laika dalībvalstis un Komisija ir turpinājušas pastāvīgi pilnveidot šo tīmekļa vietni, ieviešot jaunas funkcijas (piemēram, dinamiskas elektroniskās veidlapas) un regulāri papildinot to ar jaunu saturu. Eiropas e-tiesiskuma portāls ir izveidots kā vienots kontaktpunkts, ar kura starpniecību Eiropas iedzīvotāji un praktizējošie juristi savā valodā var iegūt informāciju par Eiropas un valstu procedūrām un tiesu sistēmu darbību.
12. Vairākas dalībvalstis jau ir izstrādājušas daudzus izmēģinājuma projektus e-tiesiskuma jomā, un tās ir piedalījušas daudzos šādos projektos, piemēram, lai savstarpēji savienotu dalībvalstu maksātspējas reģistrus un ieviestu ievērojamas tehniskas izmaiņas. Tiek pakāpeniski attīstīta Eiropas e-tiesiskuma infrastruktūra. Svarīgs elements, lai saistībā ar projektu "e-CODEX" nodrošinātu juridisko datu apmaiņu starp tiesu iestādēm, valsts organizācijām, praktizējošiem juristiem, iedzīvotājiem un uzņēmumiem, ir tehniskā un organizatoriskā infrastruktūra.
13. Daudzas dalībvalstis ir ieviesušas videokonferenču izmantošanas sistēmas, lai paātrinātu tiesvedību, atvieglojot liecinieku vai citu pušu uzklauššanu. Tiek strādāts pie tā, lai iekļautu Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civilīetās un komercīetās tīmekļa vietnes un Tiesiskās sadarbības atlanta tīmekļa vietni. Padome ir arī pieņēmusi lēmumu, ar ko izveido sadarbību ar Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu krimināllietās.
14. Nesenās aptaujas rezultāti par e-tiesiskumu ⁽¹⁾ liecina par to, ka šī joma dalībvalstīs kopš pirmā Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plāna pieņemšanas ir ievērojami attīstījusies. Eiropas e-tiesiskuma stratēģijas (2014–2018) pamatu veidos šajā procesā gūtie panākumi.
15. E-likumu jomā ir izstrādāti svarīgi juridiskās informācijas avotu pieejamības un semantiskās sadarbības pamatelementi. Padome 2009. gadā pieņēma secinājumus par Eiropas judikatūras identifikatoru (*European Case Law Identifier – ECLI*), lai uzlabotu iespējas atrast Eiropas un valstu tiesu izdotos spriedumus un atvieglotu to precīzu citēšanu. Vairākas dalībvalstis jau ir ieviesušas *ECLI*. Komisija un vairākas dalībvalstis gatavojas līdz 2014. gada pirmā ceturkšņa beigām e-tiesiskuma portālā ieviest Eiropas *ECLI* meklēšanas saskarni. Arī Eiropas Savienības Tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa gatavojas ieviest *ECLI*.

16. Padome 2011. gadā pieņēma secinājumus par Eiropas tiesību aktu identifikatoru (*European Legislation Identifier – ELI*), ieviešot brīvprātīgi izmantojamu standartu Eiropas un valstu tiesību aktu apzināšanai, marķēšanai un elektroniskai citēšanai. Minētais standarts ir pieņemts izmantošanai tīmekļa vietnē *EUR-Lex*, un to tagad ievieš vairākās dalībvalstīs.

3. Atbilstība e-pārvaldes sistēmai

17. Eiropas e-tiesiskuma jomā būtu jācenšas panākt vēl lielāku atbilstību e-pārvaldes vispārējai sistēmai, kas ir īpaši aprakstīta Komisijas paziņojumā (COM(2010)744 *final*), ar kuru ievieš Eiropas sadarbības stratēģiju (*European Interoperability Strategy – EIS*) un Eiropas sadarbības satvaru (*European Interoperability Framework – EIF*). Minētajos dokumentos ir skaidri norādīts, ka spēcīgāka sadarbība juridiskā, organizatoriskā, semantiskā un tehniskā līmenī, kura veicina ilgtspējīgas ekosistēmas veidošanos, ir būtiska, lai maksimāli palielinātu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sociālo un ekonomisko potenciālu. Eiropas e-tiesiskuma sistēma ir jāattīsta saskaņā ar tiesu neatkarības un pilnvaru nodalīšanas principiem.

III. VISPĀRĪGI PRINCIPI

18. Darbs Eiropas e-tiesiskuma jomā balstās uz šādiem pamatprincipiem:
 - a) *Brīvprātīga rīcība*
19. Katra dalībvalsts var pati lemt par brīvprātīgu dalību Eiropas e-tiesiskuma projektos, izņemot, ja ir pieņemts Eiropas Savienības tiesību akts, kurā ir noteikta prasība īstenot konkrētu projektu saistībā ar Eiropas e-tiesiskuma sistēmu.

b) *Decentralizācija*

20. Eiropas e-tiesiskuma idejas pamatā ir princips veidot decentralizētu sistēmu Eiropas mērogā, kura savstarpēji savieno dažādas neatkarīgas un sadarbībspējīgas valsts sistēmas dalībvalstīs. Saskaņā ar šo vispārējo decentralizācijas principu katrai dalībvalstij ir jānodrošina to valsts e-tiesiskuma sistēmu tehniskā īstenošana un pārvaldība, kuras ir vajadzīgas, lai atvieglotu dalībvalstu sistēmu savstarpēju savienošanu.

⁽¹⁾ Sk. dok. 15690/1/12 REV 1 EJUSTICE 73 JURINFO 46 JUSTCIV 331 COPEN 244 CONSOM 139 DRS 126 DROIPEN 159.

21. Tomēr centralizācija ES līmenī zināmā mērā ir vajadzīga. Centralizāciju var arī paredzēt dažos konkrētos gadījumos, piemēram, ja tas ir rentablāks risinājums vai ja ir pieņemts tiesību akts.
- c) *Sadarbspēja*
22. Sadarbspēja, kas ļauj savstarpēji savienot dalībvalstu sistēmas un vajadzības gadījumā izmantot centralizētus risinājumus, ir decentralizētu sistēmu pamatelements. Būtu jānodrošina, ka dažādie tehniskie, organizatoriskie, juridiskie un semantiskie aspekti, kas izvēlēti tiesu sistēmu lietojumprogrammām, būtu savstarpēji savietojami, vienlaikus dalībvalstīm garantējot maksimālu elastību.
- d) *Eiropas dimensija*
23. Eiropas e-tiesiskuma stratēģijā ir paredzēts ietvert projektus ar Eiropas dimensiju civiltiesību, krimināltiesību un administratīvo tiesību jomā.
24. Projektiem, kas izstrādāti Eiropas e-tiesiskuma jomā, jo īpaši visiem projektiem, kurus paredzēts iekļaut minētajā portālā, ir jābūt tādiem, kas var iesaistīt visas Eiropas Savienības dalībvalstis, un visas dalībvalstis būtu jānodrošina piedalīties visos projektos, lai nodrošinātu šo projektu ilgtermiņa dzīvotspēju un rentabilitāti. Visiem projektiem vajadzētu būt tādiem, kas var dot tiešu praktisku labumu īpaši iedzīvotājiem, uzņēmumiem un/vai tiesu iestādēm.
25. Eiropas e-tiesiskuma sistēmas attīstībā būtu jāņem vērā arī valstu projekti, kas sniedz Eiropas pievienoto vērtību.
28. Tādēļ ir jāturpina darbs, kas jau uzsākts valstu līmenī vairākās dalībvalstīs, un jārada nosacījumi interaktīviem pārrobežu tiesu pakalpojumiem Eiropas līmenī.
29. Elektronisku tiesas un ārpustiesas procedūru izstrāde būtu jāturpina saskaņā ar brīvprātīgas dalībvalstu rīcības principu.
- c) *Tiesu iestāžu saziņa*
30. Īpaši svarīgi ir vienkāršot un veicināt dalībvalstu tiesu iestāžu elektronisko saziņu (piemēram, izmantojot videokonferences vai drošas elektroniskas datu apmaiņas).
31. Tiesu iestāžu darbiniekiem būtu jānodrošina droša piekļuve viņiem paredzētajām dažādajām funkcijām; tiem vajadzētu piešķirt diferencētas piekļuves tiesības, un būtu jāpiemēro vienota vai sadarbspējīga autentifikācijas metode.

V. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA

1. Eiropas e-tiesiskuma portāls

32. Eiropas e-tiesiskuma portāls ir jāturpina attīstīt kā vienots kontaktpunkts. Tas neizslēdz iespēju izmantot citus saziņas līdzekļus (piemēram, ar tīkla-tīkla pārsūtīšanas starpniecību).
33. Ar e-tiesiskuma portālu būtu jānodrošina informācija iedzīvotājiem, uzņēmumiem un praktizējošiem juristiem par ES un tās dalībvalstu tiesību normām. Portālam vajadzētu arī kalpot par līdzekli, kas piedāvā piekļuvi citai saistītai informācijai tiesiskuma jomā valsts, Eiropas un starptautiskā mērogā.

IV. EIROPAS E-TIESISKUMA MĒRĶI

a) *Piekļuve informācijai tiesiskuma jomā*

26. Mērķis ir Eiropas Savienībā uzlabot piekļuvi informācijai tiesiskuma jomā. Šā mērķa īstenošanā svarīga nozīme ir e-tiesiskuma portālam.

b) *Piekļuve tiesu un ārpustiesas procedūrām pārrobežu situācijās*

27. Eiropas e-tiesiskumam vajadzētu darboties ar mērķi nodrošināt labāku piekļuvi tiesām un atvieglot ārpustiesas procedūru izmantošanu, lietojot elektroniskās saziņas līdzekļus pārrobežu situācijās.

2. *Sadarbspēja*

34. Būtu jānodrošina sadarbspēja organizatoriskā, juridiskā, tehniskā un semantiskā līmenī. Šādā nolūkā būtu jāattīsta tehniski risinājumi Eiropas e-tiesiskuma jomā, kas ļautu veikt drošu apmaiņu ar datiem starp tiesu iestādēm, valsts pārvaldes iestādēm, tieslietu jomas speciālistiem, iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Būtu jāņem vērā pieejamie atvērtie tehniskie standarti un jau izstrādātie risinājumi (piemēram, tādi projekti kā *e-Codex*), pirms tiek attīstīti jauni. Dalībvalstīm arī vajadzētu būt aktīvai lomai šādu risinājumu izstrādē un lēmumu pieņemšanā saistībā ar tiem.

3. Likumdošanas aspekti

35. Likumdošanas procesā būtu jāņem vērā nepieciešamība nodrošināt mūsdienīgu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju saskaņotu lietojumu, īstenojot jaunus ES tiesību aktus tiesiskuma jomā, tostarp spēkā esošo tiesību aktu grozījumus un pārstrādātās versijas. Pārsūtāmie dati ir jāapraksta tikai no to satura, un nevis jebkādas vizuālas izpausmes, viedokļa. Datu vai dokumentu pārsūtīšanas līdzekļi ir jāapraksta funkcionālā, tehnoloģiski neitrālā veidā.

4. Eiropas juridiski semantiskais tīmeklis

36. Juridiskās informācijas pārrobežu apmaiņu un it īpaši tādu datu apmaiņu, kas attiecas uz Eiropas vai valstu tiesību aktiem, judikatūru un juridiskiem glosārijiem, kavē tas, ka nav efektīvu līdzekļu, kā dalīties ar šāda veida datiem.
37. Šo jautājumu var risināt ar dažādiem projektiem, kas sekmē juridisko datu apmaiņu un semantisko sadarbību Eiropas, kā arī plašākā mērogā. Ievērojot brīvprātības principu, būtu jāturpina darbs, lai attīstītu Eiropas juridiski semantisko tīmekli, kura mērķis ir uzlabot juridiskās informācijas pieejamību un apstrādājamību, padarot juridisko datu identifikāciju un semantisko apstrādi sadarbīgāku.

5. Reģistru savstarpēja savienojamība

38. Būtu jāveicina savstarpēja savienojamība tiem valstu reģistriem, kuri satur informāciju, kas ir saistīta ar tiesiskuma jomu. Būtu jānodrošina vajadzīgo tehnisko un juridisko priekšnosacījumu izveide, lai šāda savienojamība būtu iespējama.
39. Darbs šajā jomā būtu jākoncentrē uz tādu reģistru savienojamību, kuros ir ieinteresēti iedzīvotāji, uzņēmumi, praktizējošie juristi un tiesu iestādes.

6. Tīkli

40. E-tiesiskuma sistēma var radīt nosacījumus, lai atvieglotu dažādu pašreizējo Eiropas mēroga tīklu tiesiskuma jomā darbību, piemēram, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civilīetās un komercīetās un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kriminālietās darbību. Šādā nolūkā, apspriežoties ar attiecīgajām iestādēm, būtu jāturpina izpētīt iespējas, ko sniedz Eiropas e-tiesiskuma sistēma un e-tiesiskuma portāls.

7. Sadarbība ar praktizējošiem juristiem un citiem Eiropas e-tiesiskuma portāla lietotājiem

41. Lai īstenotu Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju, ir nepieciešama tiesu iestāžu un citu attiecīgu praktizējošo juristu līdzdalība dalībvalstīs. Tādēļ šie praktizējošie juristi būtu jāiesaista diskusijās un projektos, kas skar Eiropas e-tiesiskuma jomu, lai nodrošinātu, ka izstrādājami risinājumi atbilst katras mērķa grupas patiesajām vajadzībām.
42. Attiecīgi ir būtiski, lai dalībvalstu tiesu iestāžu pārstāvjiem būtu iespējas dot ieguldījumu darbā ar Eiropas e-tiesiskuma izveidi, it īpaši saistībā ar risinājumiem, kas jāpieņem Eiropas e-tiesiskuma izveidē tā, lai varētu ņemt vērā viņu viedokļus un lietotāju vajadzības.
43. Turklāt ir vēlams, lai turpmākās apspriedēs par Eiropas e-tiesiskumu tiktu iesaistīti citi praktizējošie juristi, piemēram, advokāti, notāri, tiesu ierēdņi un citi, nodrošinot, ka izstrādātie risinājumi atbilst viņu reālajām vajadzībām.
44. Šajā sakarībā būtu jāizveido sadarbības mehānisms starp šādiem praktizējošiem juristiem, lai panāktu, ka saistībā ar Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju tiek ņemti vērā kopīgas ieinteresētības jautājumi.
45. Būtu jāapsver arī viedokļu un atsauksmju apkopošana no plašākas sabiedrības pārstāvjiem, tostarp portāla lietotājiem, kā arī nozares uzņēmējiem.

8. Tulkošana

46. Rūpes par to, lai Eiropas iedzīvotāji varētu izmantot ērtu piekļuvi Eiropas e-tiesiskuma sistēmai, nozīmē, ka būs jāapsver pastāvīgi un rentabli ilgtermiņa pasākumi tulkošanas nodrošināšanai. E-tiesiskuma portāla saturs būtu jāpiedāvā precīzā tulkojumā visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās.

9. Noteikumi un tiesības e-tiesiskuma jomā

47. Turpmāka attīstība Eiropas e-tiesiskuma jomā radīs jaunus izaicinājumus saistībā ar personas datu aizsardzību. Ir paredzams, ka līdz ar Eiropas e-tiesiskuma turpmākas stratēģijas īstenošanu palielināsies datu vākšanas un apmaiņas apjomi. Tāpēc šajā situācijā svarīga nozīme ir personas datu aizsardzībai. Turpinot darbu e-tiesiskuma jomā, būs jāņem vērā noteikumi par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

48. Vajadzības gadījumā būtu jāizstrādā noteikumi attiecībā uz informācijas piederību, lai noteiktu atbildību par e-tiesiskuma portālā publicējamo datu saturu. Katrs saturs nodrošinātājs principā ir vienīgais atbildīgais par savu darbu, un tam ir jāievēro intelektuālā īpašuma tiesības un visas citas piemērojamās tiesiskās prasības.
49. Līdzīgi noteikumi būtu jāizstrādā attiecībā uz elektronisko sistēmu izmantošanu informācijas apmaiņai, tostarp apmaiņai ar personas datiem, starp dalībvalstu tiesas iestādēm un attiecībā uz elektronisku dokumentu iesniegšanu izmantošanai tiesvedībā.
50. It īpaši šajā sakarībā Komisija tiek aicināta turpināt izskatīt nepieciešamību pieņemt priekšlikumu par likumdošanas instrumentu e-tiesiskuma jomā. Šajā instrumentā būtu jādefinē vispārējais tiesiskais regulējums un līdzekļi konkrētas e-tiesiskuma stratēģijas īstenošanai Eiropas mērogā.

10. Veicināšana

51. Eiropas e-tiesiskuma stratēģijas īstenošanā būtu jāpievēršas tam, lai tiktu veicināta pieejamo funkciju izmantošana Eiropas e-tiesiskuma sistēmu lietotāju vidū.

11. Finansējums

52. Eiropas e-tiesiskuma sistēmas izveidei ir vajadzīgi ievērojami finanšu līdzekļi. Tādēļ ir svarīgi paredzēt atbilstošu finansējumu ES līmenī, it īpaši lai:
- a) rosinātu izveidot e-tiesiskuma sistēmas valstu līmenī, kas sekmētu Eiropas e-tiesiskuma izveidi, ko īsteno šīs stratēģijas ietvaros, tostarp, piemēram, darbības, kas minētas 30. punktā, un valstu reģistru savstarpēju savienošanu; būtu jāpievērš uzmanība arī tam, lai nodrošinātu tādu projektu kā *e-CODEX* un *e-SENS* rezultātu ilgstpējību;
 - b) varētu attīstīt Eiropas mēroga projektus, tostarp nodrošināt Eiropas e-tiesiskuma portāla darbību, uzturēšanu un turpmāku pilnveidošanu;
 - c) nodrošinātu, ka e-tiesiskuma portāls arī turpmāk varētu būt pieejams visās Savienības oficiālajās valodās.
53. Eiropas līmeņa finansējums darbam e-tiesiskuma jomā (gan valstu, gan Eiropas mērogā), tostarp konkrētiem projektiem,

kas tiks definēti un īstenoti saskaņā ar nākotnē gaidāmo rīcības plānu, ir jāgarantē, izmantojot daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam un jo īpaši – tiesiskuma programmai (2014–2020) paredzēto finansējumu.

54. Ar e-tiesiskumu saistītiem projektiem šīs stratēģijas un saistītā rīcības plāna nozīmē var piešķirt finansējumu arī saskaņā ar citām pieejamām Savienības programmām, ja vien tie atbilst šajās programmās paredzētajiem kritērijiem ⁽¹⁾.

12. Ārējās attiecības

55. Savienībai un tās dalībvalstīm vajadzētu, ciktāl iespējams, attīstīt sadarbību ar trešām valstīm e-tiesiskuma jomā.
56. Šāda iespējamā sadarbība ir jāīsteno, ievērojot iestāžu noteikumus, kas pieņemti Eiropas Savienības līmenī.

13. Daudzgadu rīcības plāns e-tiesiskuma jomā 2014.–2018. gadam

57. Daudzgadu rīcības plāns būtu jāpieņem 2014. gada pirmajā pusgadā, lai īstenotu šo stratēģiju un lai tas kalpotu par praktisku rokasgrāmatu turpmākiem pasākumiem. Rīcības plānam būtu jāietver to projektu saraksts, kas plānoti attiecīgā laikposmā, skaidri norādot iespējamās dalībniekus, darbības šo projektu praktiskai īstenošanai, kā arī aptuveno grafiku, lai E-likumu jautājumu darba grupa (e-tiesiskums) un, vajadzības gadījumā, attiecīgas ieinteresētās personas varētu veikt no šā rīcības plāna izrietošus konkrētus turpmākus pasākumus. Iepriekšējā daudzgadu rīcības plāna un saistītā ceļveža e-tiesiskuma jomā rezultāti tiks ņemti vērā un vajadzības gadījumā tiem pievēršīsies jaunajā rīcības plānā.
58. Darba grupa rīcības plānu sagatavos, apspriežoties ar Komisiju, un vismaz reizi pusgadā pārraudzīs tā īstenošanu, kas būtu jāpielāgo, ja tas nepieciešams saistībā ar turpmāko notikumu attīstību.
59. Vajadzības gadījumā dalībvalstu neoficiālās grupas, kuras ir iesaistītas konkrētos projektos, var sanākt, lai sekmētu darbu minētajās jomās. Šo sanāksmju darba rezultāti būtu jāiesniedz E-likumu jautājumu darba grupai (e-tiesiskums).

⁽¹⁾ Komisija tiek aicināta sagatavot tabulu ar visiem iespējamiem finansēšanas mehānismiem, kas ir pieejami projektiem ES un valstu līmenī un ko varētu izmantot e-tiesiskuma finansēšanai.